

Beste mensen, goedemorgen

Actie, actie, actie!

Ik ben Sebastiaan Vos en werk als collectiebeheerder particuliere archieven bij de Groninger Archieven. Ik verwerf particuliere archieven en ik zeg jullie er is een archiefcrisis! Dan bedoel ik niet de eindeloze trage voortgang van de Archiefwet 20xx . Dat is een archiefwetcrisis of informatiecrisis misschien. Nee, ik heb het over een regelrechte archiefcrisis en wellicht ervaren jullie 'm ook. Of anders over vier minuten wel.

Ik zie die archiefcrisis nu ook hier recht voor me in deze zaal. Ik sta hier als witte man van middelbare leeftijd en ik kijk naar een heleboel andere witte mensen. Wij kunnen er niet veel aan doen dat we wit zijn of man of vrouw van een bepaalde leeftijd, maar het is niet goed! Dat moet anders. Want als ik buiten rondloop zie ik ook hele andere mensen, van andere kleuren en met hanekammen of mannen met nagellak of graffiti-artiesten. Alemaal potentiële particuliere archiefvormers, die hier niet worden vertegenwoordigd in KIA en ook niet in onze archiefinstellingen. En die worden vervolgens ook niet, of in ieder geval veel te weinig, vertegenwoordigd in onze collectie. Daarom is het crisis: Archiefcrisis.

Dus. Actie, actie, actie!

Ik word geregeld gebeld of gemaïld: “Geachte meneer Vos, ik heb hier nog wat archief van de hervormde gemeente Delfzijl of van de classis Groningen-Zuid. U heeft al archief van onze kerkgemeente in uw collectie. Dit is een mooie aanvulling daarom. We zullen het voorbereiden en een plaatsingslijst in Excel aanleveren. Kan dat?”

Ik zeg dan ja, maar denk ondertussen: “Lieve hemel. Nee! Niet nog meer meters van deze kerken. We hebben daar al zoveel van en het is allemaal meer van hetzelfde. Ik wil iets anders: IK WIL ISLAMITISCH KERKARCHIEF!”

Maar hoe krijg ik dat?

Actie, actie, actie!

Toen ik een aantal jaren geleden begon met de verwerving van particuliere archieven bij de Groninger Archieven had ik grootste plannen. In de eerste plaats actieve verwerving, want dat gebeurde tot die tijd niet. Ik zou bovendien een collectieprofiel gaan opstellen en met een verantwoorde en diverse of inclusieve groep Groningers kijken naar gaten in onze collectie en daar achteraan gaan. Maar toen het zover was, besloot ik het toch anders te doen. Beleidsnota's schrijven en plannen en profielen opstellen kosten namelijk alleen maar tijd en inspanning en frustratie. Want er zijn altijd anderen die ook iets willen of een directie die het met je eens is op zich, maar de scherpe kantjes die juist zo nodig zijn er ook weer afvijlt of afbreekt. Ik wilde veel liever mijn tijd, inspanning en frustratie besteden aan iets anders: onmiddellijk zelf op zoek gaan naar wat ik zelf ook wel kon zien wat er ontbrak in onze collectie en uitdragen waar ik mee bezig was.

Ik ging dus gewoon aan de slag. Want er is een archiefcrisis en zoals jullie weten als het crisis is, is opeens heel veel geoorloofd, hoef je je ook niet meer aan de regels te houden en kun je kiezen voor de minder orthodoxe weg. Dus. Actie, actie, actie!

Hoe ging ik dan actief archieven verwerven? Dat begon ermee door hardop en luid te verkondigen wat ik wil en aan het doen ben. Vooral bij directe collega's, maar ook in mijn netwerk en ondertussen ook zoeken naar mensen met wie ik een netwerk kon, ik bedoel moest, vormen. Collega's van erfgoedinstellingen of mensen die een ingang kunnen zijn tot groepen die je anders niet kunt bereiken. Dat klinkt niet heel ingewikkeld en dat is het ook niet.

Zo attendeerde een collega die publiekactiviteiten doet mij mij op een project van het Museum aan de A, een museum voor Groninger geschiedenis en hun project *Allemaal Groningers*. Daar zitten natuurlijk ook Groningers tussen die wij nog niet in ons archief hebben. Dus daar ging ik op af en ik zei daar dat ik archieven zoek van krakers, moslims, vluchtelingen en de LGBT-gemeenschap. Vervolgens ging dat museum met de viering van Roze Zaterdag in Groningen groots uitpakken. Ik bleef betrokken en ontmoette een feministe die een groot archief bezat van drie opeenvolgende vrouwencafés in Groningen. En die bovendien een enorm netwerk heeft in die gemeenschap. Nou dat heb ik geweten. Ik publiceerde hier over op ons intranet, dat werd een nieuwsbericht van de Groninger Archieven en het stond ook nog in de regionale krant. En nu zijn er de afgelopen tijd wel vijf vrouwen bij me langsgekomen die ook nog iets hadden. Kleine plukjes, maar er is iets in gang gezet. Net als bij die vermaledijde kerkarchieven dus.

Vorige week nog kwam er een masterstudent geschiedenis op me af die wil afstuderen op die cafés en die stukken wilde zien. Dat kan natuurlijk eigenlijk niet want ze zijn nog niet beschreven in toegangen Enzo. Maar ik doe dat natuurlijk wel, want anders kan ik het niet zo goed niet verwerven. Dat vindt niet iedere collega leuk. Maar ja als je de crisis wilt bezweren moet je dus soms langs of over de randen van de regelgeving scheren. Zo gaat dat.

Actie, actie, actie!

In 2021 zag ik een theatervoorstelling over Somalische vrouwen in de stad Groningen. Het werd me duidelijk dat ook hun verhaal en hun geschiedenis in ons archief een plaats moet hebben. Via de regisseur kwam ik in contact met een van de dames. Ik vertelde haar over mijn archiveringswens. Ze vertelde en passant over haar connecties met de moskee. Aha! Bingo. Als klap op de vuurpijl bleek er al een Somalische kunstenaar te zijn die hun hele geschiedenis van Somalië via Emmen naar Groningen had vastgelegd. Nog meer bingo. Dat gaat goedkomen dus!

Ik las in de lokale krant over 60 jaar Molukkers in een straat in een wijk in Groningen. Daar moest ik ook naar toe. Actie, actie, actie. Dat gebeurde niet meteen, maar op de Archiefdagen in Amersfoort afgelopen juni maakte ik in een panel over community archives contact met de directeur van Museum Malukku en die introduceerde mij bij een prominente Molukse wijkbewoner in Groningen en met hem ben ik in gesprek geraakt. Ze hadden gewoon een boek met al hun verhalen. Het was er al en wij wisten van niets.

Want zo gaat het, het gaat niet snel, maar je moet het gewoon doen en er gebeurt wat. Contacten leggen, praten af en toe iets verwerven en doorgaan. Zo integreer je langzamerhand een andere methodiek in je instelling en mijn ervaring is dat de organisatie van onderaf en uiteindelijk dus ook het management gewoon meebuigt. Maar het vergt een lange adem en uithoudingsvermogen. Actie, actie, actie dus.

Heb ik nog tijd? Dan zeg ik het nog een keer actie, actie, actie, want er is een archiefcrisis. We zijn er nog lang niet. We representeren onvoldoende dat wat in de samenleving heeft gespeeld en nu speelt. Want vergeet niet: geschiedenis begint vandaag hè. Dus actie, actie, actie.

Verhalen verzamelen dat moeten we ook doen, in plaats van hele uitgebreide inventarislijsten op te stellen. Dat kan korter en sneller zodat er meer tijd is voor andere belangrijkere zaken. Actie, actie, actie.

Ja en ik weet dat veel archieven al heel goed bezig zijn BHIC, Tilburg, Den Haag en ook Amsterdam en ik vergeet er vast heel veel. Hoop ik. Ga zo door! Maar het is niet genoeg. ook al is je best doen al heel wat. Troost je je hoeft ook niet vandaag want al die hervormde kerkarchieven kwamen er ook niet in een dag.

En ook als het niet past, neem je het toch op! En als je directeur zegt nee, dan doe je het toch, want het is crisis en in een archiefcrisis is alles geoorloofd om de geschiedenis en verhalen van iedereen een plek te geven in onze instellingen.

En dan hoop ik dat over toen jaar een jongen van kleur komt vragen in de studiezaal of online en dat een archiefmedewerker van kleur hem zegt ja hoor dat Somalische archief en de stukken van de moskee die hebben we. Hier kun je ze zien.

Actie, actie, actie!

En als je dit allemaal te veel en te snel gaat, wordt dan lid van de community Particuliere archieven van KIA. Praten we daar verder. En tot die tijd bezweer de archiefcrisis met actie, actie, actie!

Aan de slag jullie.

Ik dank u!